

### บทที่ 3

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงต่อความว่าเหวในผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ที่มีคุณสมบัติคือ

1. อายุ 60 - 75 ปี
2. สมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมมาไม่เกิน 1 ปีโดยนับถึงวันที่ดำเนินการวิจัย เนื่องจากเป็นช่วงระยะเวลาที่ผู้สูงอายุจะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงบางอย่างในชีวิต และอาจมีความว่าเหวอาจเกิดขึ้นและคงอยู่ได้เป็นระยะเวลาโดยเฉลี่ยไม่เกิน 1 ปี
3. มีการรับรู้เกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ บุคคล การสื่อสารปกติ
4. สามารถอ่านและเขียนหนังสือภาษาไทยได้

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีระดับความว่าเหวในระดับสูงตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสามารถเข้าร่วมกลุ่มได้ตามเวลาที่กำหนดจำนวน 21 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวน 16 คน และทำการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งโดยการจับสลาก (Random Assignment) เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบเนื่องจากผู้วิจัยปฏิบัติงานในพื้นที่ที่โรงพยาบาลนี้ตั้งอยู่จึงมี

ความคุ้นเคยกับสถานที่และบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ตรงกับเป้าหมายของการวิจัย และสามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนต่าง ๆ ได้เป็นส่วนใหญ่

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบวัดความว่าเหวในผู้สูงอายุ
2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

## การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบวัดความว่าเหวในผู้สูงอายุ

1.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความว่าเหวในผู้สูงอายุ

1.2 สร้างแบบวัดความว่าเหวในผู้สูงอายุโดยสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อความที่เกี่ยวกับความรู้สึกของผู้สูงอายุที่มีต่อเพื่อน ญาติ สมาชิกในครอบครัว และความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุคคลอื่นที่มีอยู่ในขณะนี้ ซึ่งแสดงถึงความว่าเหว เช่น เมื่อต้องแยกจากกลุ่มเพื่อนท่านรู้สึกเหงา แต่เมื่อได้พบปะเพื่อนอาการก็จะหายไป เป็นต้น มีทั้งหมดจำนวน 30 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามที่แสดงความว่าเหว เช่น เมื่อต้องแยกจากกลุ่มเพื่อนท่านรู้สึกเดียวดาย ท่านรู้สึกว้าเหวเมื่อคิดว่าคู่ชีวิตต้องจากไป การกำหนดคะแนนเรียงตามลำดับจากน้อยที่สุดถึงมากที่สุด เป็น 1 2 3 4 5 ใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) แต่ละข้อคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ (Heiman, 1995) คือ ไม่เคยเลย นาน ๆ ครั้ง บ่อย บ่อยมาก เป็นประจำ โดยกำหนดคะแนนในแต่ละระดับดังนี้

|         |             |         |                                       |
|---------|-------------|---------|---------------------------------------|
| ระดับ 1 | ไม่เคยเลย   | หมายถึง | ท่านไม่เคยมีความรู้สึกเช่นนั้นเลย     |
| ระดับ 2 | นาน ๆ ครั้ง | หมายถึง | นาน ๆ ครั้งท่านจะมีความรู้สึกเช่นนั้น |
| ระดับ 3 | บ่อย        | หมายถึง | บ่อยครั้งที่ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้น  |
| ระดับ 4 | บ่อยมาก     | หมายถึง | บ่อยมาก ๆ ที่ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้น |
| ระดับ 5 | เป็นประจำ   | หมายถึง | ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นเป็นประจำ     |

- 1.3 นำแบบวัดความว่าเหวในผู้สูงอายุที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบข้อคำถาม จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก) ตรวจสอบความสอดคล้องในเรื่องความตรงเชิงทฤษฎีและเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.4 นำแบบวัดความว่าเหวในผู้สูงอายุจำนวน 30 ข้อไปทดลองใช้ (Try Out) กับ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติ คือ มีอายุ 60-75 ปี สมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมมาไม่เกิน 1 ปี โดยนับถึงวันที่ดำเนินการวิจัย มีการรับรู้เกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ บุคคล การสื่อสารปกติและสามารถอ่านและเขียนหนังสือภาษาไทยได้ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบวัดมาตรวจให้คะแนนตามที่กำหนดไว้เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) โดยวิธีหาความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) พบว่าข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปได้จำนวน 21 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.32- 0.67

1.5 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงไปทดลองกับผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 จึงนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1.6 นำแบบวัดที่ได้ไปใช้ในการดำเนินการวิจัยต่อไป

2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ตลอดจนฝึกปฏิบัติให้คำปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

2.2 สร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการวิจัยครั้งนี้

2.3 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ภาคผนวก) ตรวจสอบความสอดคล้องในเรื่องความตรงเชิงทฤษฎี ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหาและวิธีการก่อนนำไปใช้

2.4 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการวิจัยกับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ

#### การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการเสนอโครงร่างงานวิจัยกับบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงต่อความว่าเหวในผู้สูงอายุ ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการวิจัยเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2549 กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และขั้นตอนการวิจัย

ข้อมูลของการศึกษาวิจัยจะถูกเก็บไว้เป็นความลับในคอมพิวเตอร์ของผู้วิจัย โดยมีรหัสซึ่งผู้วิจัยทราบแต่เพียงผู้เดียวและเก็บรักษาข้อมูลไว้ 1 ปี แล้วจึงทำลาย กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิจะบอกเลิกการเป็นกลุ่มตัวอย่างเมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกเป็นกลุ่มตัวอย่างจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมและสวัสดิการต่าง ๆ ในชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ โดยกลุ่มตัวอย่างจะต้องแจ้งให้ผู้วิจัยทราบ ผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวมและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น และเมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยและลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (ภาคผนวก ค) หลังจากนั้นจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

### การเก็บรวบรวมข้อมูลและการดำเนินการทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

#### 1. ขั้นตอนเตรียมการ

1.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เรียนผู้อำนวยการโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ เพื่อขออนุญาตในการศึกษาวิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัยและขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย

1.2 ผู้วิจัยพบประธานชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัยและขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย

#### 2. ขั้นตอนการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบที่ตรงตามเกณฑ์ ตอบแบบวัดความว่าหวั่นในผู้สูงอายุซึ่งเป็นแบบวัดที่ใช้มาตรประมาณค่า (Likert Scale) และนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ จากนั้นคัดเลือกสมาชิกที่มีคะแนนระดับความว่าหวั่นในระดับสูงตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมการทดลองจำนวน 21 คนจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 16 คนโดยการจับสลากเพื่อแบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน พร้อมทั้งเก็บคะแนนที่ได้จากการตอบแบบวัดไว้เป็นคะแนนการทดสอบครั้งแรก (Pretest)

เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

#### 2.1 กลุ่มทดลอง

2.1.1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างที่ชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ เพื่อชี้แจงการเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา วัดอุปสรรคในการศึกษา และขั้นตอนการศึกษาวิจัย ดำเนินการสร้างสัมพันธภาพและนัดหมายวัน เวลา สถานที่ เพื่อพบกันในครั้งที่ 2 ในสัปดาห์ต่อมา

2.1.2 ระยะการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมที่กำหนดจำนวน 13 ครั้งภายในเวลา 7 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 60-90 นาทีในวันอังคารและวันพฤหัสบดี ช่วงเวลา 09.00 น. – 10.30 น.ระหว่างวันที่ 17 ตุลาคม 2549 ถึงวันที่ 12 ธันวาคม 2549

2.1.3 ระยะหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ผู้วิจัยให้สมาชิกตอบแบบวัดความว่าเหวในผู้สูงอายุอีกครั้งและเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

2.1.4 ระยะติดตามผล หลังจากทำการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้สมาชิกตอบแบบวัดความว่าเหวในผู้สูงอายุเพื่อเก็บเป็นคะแนนระยะติดตามผล

## 2.2 กลุ่มควบคุม

2.2.1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างที่ชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ เพื่อชี้แจงการเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา วัตถุประสงค์ในการศึกษา และขั้นตอนการศึกษาวិจัย ดำเนินการสร้างสัมพันธภาพและนัดหมายวัน เวลา สถานที่ เพื่อพบกันอีกครั้งที่ 2 ในสัปดาห์ต่อมา

2.2.2 ระยะการทดลอง ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างดำเนินกิจกรรมของชมรมตามปกติ เช่น รำกลองยาว เล่นอังกะลุง และเล่นเปตอง ฯลฯ ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี ช่วงเวลา 09.00 น. – 10.30 น.ระหว่างวันที่ 17 ตุลาคม 2549 ถึงวันที่ 12 ธันวาคม 2549

2.2.3 ระยะหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ผู้วิจัยให้สมาชิกตอบแบบวัดความว่าเหวในผู้สูงอายุอีกครั้งและเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

2.2.4 ระยะติดตามผล หลังจากทำการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้สมาชิกตอบแบบวัดความว่าเหวในผู้สูงอายุเพื่อเก็บเป็นคะแนนระยะติดตามผล

## 3. นำข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

**แบบแผนการทดลอง** แบบแผนการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แบบแผนที่เรียกว่า Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design (ชูศรีวงศัรตนะ, 2546, หน้า 265) ดำเนินการวิจัยแบบมีกลุ่ม 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มและกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม โดยทดสอบก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

| กลุ่ม | วัดก่อน | ทดลอง | วัดหลัง | ติดตามผล |
|-------|---------|-------|---------|----------|
| RE    | T1      | X     | T2      | T3       |
| RC    | T1      | -     | T2      | T3       |

ภาพที่ 4 แบบแผนการทดลอง

#### ความหมายของสัญลักษณ์

|    |     |                                                      |
|----|-----|------------------------------------------------------|
| R  | แทน | การสุ่ม                                              |
| E  | แทน | กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง |
| C  | แทน | กลุ่มควบคุม                                          |
| T1 | แทน | ระยะก่อนการทดลอง                                     |
| T2 | แทน | ระยะหลังการทดลอง                                     |
| T3 | แทน | ระยะติดตามผล                                         |
| X  | แทน | การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง                       |
| -  | แทน | วิธีปกติ                                             |

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบวัดระดับความว้าเหวในผู้สูงอายุ และนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาตรฐานทางสถิติ
3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
  - 3.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated-Measure Analysis of Variance: One Between-Subjects Variable and One Within-Subjects Variable) (Howell, 1997, pp. 458-470) คะแนนระดับความว้าเหวในผู้สูงอายุ ระหว่างวิธีการทดลองและระยะเวลาการทดลอง
  - 3.2 วิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ของคะแนนระดับความว้าเหวในผู้สูงอายุด้วยวิธีของ Tukey's HSD (Honestly Significance Difference)